

Start 80 Jaar Vrijheid, Mesch 12 september 2024

Die ene brug die te ver was;
die afgrijselijke hongerwinter;
én een zuiden dat al bevrijd is.

Dát is wat ik op school leerde over de bevrijding.

Maar zoom je in op dat zuiden,
dan ontvouwt zich een ander verhaal...
Dan zie je provincies die níet
in een vloek en een zucht waren bevrijd,
maar min of meer
hun eigen Normandië beleefden.

Zo moest het hier in Limburg
zés maanden duren
voordat overál de vlag uit kon...

Zes hele lange maanden,
waarin voor vele Limburgers ,
de bevrijding zo veel zwaarder was,
dan de bezetting ooit was geweest.

Want dát is wat de lokale verhalen ons vertellen

Zoals het verhaal over duizenden vluchtelingen
die in het Midden-Limburgse Montfort,
een veilige haven zoeken
maar er de hel vinden.

De hel als dit boerendorp
in januari 1945
compleet wordt platgegooid
en 200 slachtoffers
hun einde vinden
in een massagraf.

Of het verhaal van de gedwongen evacuatie,
waarbij tienduizenden Limburgers
na een barre voettocht door de sneeuw
en een levensgevaarlijke treinreis door Duitsland,
zichzelf terugvinden in Friesland,
waar gelukkig vooral 'bedden staan om in thuis te komen'.

En het verhaal van Venlo,

waar de geallieerden kéér op kéér proberen de bruggen plat te gooien.
 En élke inwoner die na wéér een poging
 trillend uit zijn kelder kruipt,
 enkel hoopt dat ze nu écht geraakt zijn
 en de bommen nu eindelijk stoppen met vallen...

Het zijn slechts drie willekeurige verhalen,
 die ik vertel omdat al die individuele verhalen samen
 een 'meer eerlijke, betere en meer volledige' geschiedenis
 van onze bevrijding vertellen...
 van Mesch tot en met *Market Garden* ...
 tot het laatste stukje bevrijd Nederland – Schiermonnikoog – op 11 juni 1945
 tot en met Nederlands-Indië op 15 augustus 1945...

Ik vertel ze ook omdat ze ongelooflijk lijken op de verhalen van vandaag.
 Verhalen die ver weg lijken aan de rand van Europa en Midden Oosten,
 maar een stuk dichterbij komen als ze zich óók hebben afgespeeld
 in je eigen straat, wijk of streek...

Maar bovenal vertel ik ze
 omdat ze leren hoe gruwelijk veel 'onze vrijheid' heeft gekost;
 gruwelijk veel verdriet, pijn en levens...
 van burgers en van de vele, vele bevrijders...

Niet voor niets staat in Kerkrade een vredesmonument met de woorden:

'Opdat we de vrijheid waard blijven, 5 mei 1945'

En dan gaat het níet over de vrijheid
 die wij van na de oorlog – ouder en jonger –
 al ons hele leven gewoon zijn.

Een vrijheid die we ons zó eigen hebben gemaakt,
 dat we neigen te denken
 dat die enkel en alleen voor onszelf geldt;
 en níet voor de ander...

Nee, het gaat over de zwaarbevochten vrijheid
 waar anderen tóen hun leven voor waagden en gaven...

En dan hebben we in de wereld van vandaag,
 eigenlijk maar één enkele opdracht:

Díé vrijheid werkelijk waard blijven.